

Міністерство освіти і науки України

Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна

Кафедра міжнародних економічних відносин

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Проректор з науково – педагогічної
роботи

Пантелеймонов А. В.

“ _____ ” _____ 20__ р.

Робоча програма навчальної дисципліни

«Економіка України»

(назва навчальної дисципліни)

рівень вищої освіти: перший (бакалаврський)

галузь знань: 29 «Міжнародні відносини»

спеціальність: 292 - «Міжнародні економічні відносини»

освітні програми: «Міжнародні економічні відносини», «Міжнародна
логістика і митна справа»

вид дисципліни за вибором

факультет міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу

2018 / 2019 навчальний рік

Програму рекомендовано до затвердження вченою радою факультету міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу

«28» серпня 2018 року, протокол № 1

РОЗРОБНИК ПРОГРАМИ: к.геогр.н., доц. Казакова Н.А.
викл. Сердюк Г. В.

Програму схвалено на засіданні кафедри міжнародних економічних відносин

Протокол від «28» серпня 2018 року № 1

Завідувач кафедри міжнародних економічних відносин

_____ Казакова Н.А.
(підпис) (прізвище та ініціали)

Програму погоджено методичною комісією факультету міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу

Протокол від “28”серпня 2018 року № 1

Голова методичної комісії факультету міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу

_____ Григорова-Беренда Л.І.
(підпис) (прізвище та ініціали)

ВСТУП

Програма навчальної дисципліни “Економіка України” складена відповідно до освітньо-професійної (освітньо-наукової) програми підготовки бакалаврів спеціальності 292 «Міжнародні економічні відносини».

Спеціалізації «Міжнародні економічні відносини», «Міжнародна логістика і митна справа».

1. Опис навчальної дисципліни

1.1. Мета викладання навчальної дисципліни. Метою викладання навчальної дисципліни є ознайомлення студентів з сучасною економічною системою України, її структурною та територіальною організацією, стратегією подальшого розвитку.

1.2. Основні завдання вивчення дисципліни. Основними завданнями вивчення дисципліни є визначення місця України у сучасному геополітичному та геоекономічному просторах; оцінка факторів виробництва та їх впливу на розвиток продуктивних сил країни; аналітичний огляд галузевої структури господарства; регіональний аналіз соціально-економічного розвитку; визначення місця, ролі та стратегії держави у міжнародному поділі праці в умовах глобальних трансформацій.

1.3. Кількість кредитів – 3.

1.4. Загальна кількість годин – 90.

1.5.Характеристика навчальної дисципліни	
Нормативна спеціалізації «Міжнародні економічні відносини»	
Денна форма навчання	Заочна (дистанційна) форма навчання
Рік підготовки	
1-й	1-й
Семестр	
2-й	2-й
Лекції	
16 год.	8 год. (4 год. – аудиторні, 4 год. – дистанційні)
Практичні, семінарські	
16 год. (8 год. – практичні, 8 год. – семінарські)	-
Лабораторні	
Самостійна робота	
58 год.	82 год.
Індивідуальне завдання	
-	-

1.6. Заплановані результати навчання. Згідно з вимогами освітньо-професійної (освітньо-наукової) програми студенти повинні досягти таких результатів навчання:

знати:

- структуру господарства України,
- сучасні пропорції, що склалися між окремими секторами її економіки,
- особливості формування сучасної економічної системи України,

- фактори виробництва та їх вплив на соціально-економічний розвиток країни, її місце та роль у міжнародному поділі праці та світових ринках,
- пропорції, що існують між секторами економіки України

вміти:

- здійснювати аналітичний огляд ситуації у розвитку галузевих структур економіки;
- оцінювати ресурсний потенціал окремих регіонів країни та його значення для економічного розвитку України;
- визначати можливості розвитку окремих галузей господарства та передбачати в загальних рисах їх стратегію в умовах глобалізації світової економіки та інтеграційних процесів;
- робити необхідні розрахункові та графічні дії, проводити аналітичний огляд галузевої структури національного господарства,
- проводити регіональний аналіз соціально-економічного розвитку України.

2. Тематичний план навчальної дисципліни

Розділ 1. Економіко-географічне положення України та оцінка її природно-ресурсного потенціалу.

Тема 1. Методологічні питання та методика досліджень.

Економічна система як наукова категорія. Територіальні економічні системи. Основні наукові поняття та їх зміст. Закони, закономірності, принципи розвитку та розміщення. Глобальні трансформації та їх вплив на розвиток національних економік. Географічний поділ праці та економічна інтеграція. Методика досліджень.

Тема 2. Фактори виробництва. Територіальні ресурси України.

Значення та роль факторів виробництва у розвитку продуктивних сил. Забезпеченість України загальними та спеціальними факторами виробництва. Їх динаміка у просторі та часі. Вплив факторів виробництва на сучасний стан економічного розвитку та спеціалізацію господарства України.

Тема 3. Природно-ресурсний потенціал.

Природні умови та ресурси, їх визначення з наукової точки зору. Класифікація. Природно-ресурсний потенціал як наукова категорія. Структура. Методика оцінки. Оцінка території, земельно-ресурсного, водно-ресурсного, мінерального, рослинницького, фауністичного, рекреаційного природно-ресурсних потенціалів України.

Значення природно-ресурсного потенціалу для економічного розвитку України.

Тема 4. Населення та трудові ресурси.

Кількісний стан, динаміка, особливості розміщення населення України. Оцінка сучасної демографічної ситуації та її прогнозування на перспективу. Міграції. Урбанізація. Трудові ресурси, економічно активне населення та його зайнятість. Соціальні та економічні проблеми. Трудові ресурси України як економічний ресурс її суспільства.

Тема 5. Виробничі потужності та капітал.

Економічний потенціал України. Виробничі фонди. Проблеми використання та реструктуризації. Фінансові можливості. Інвестиційна привабливість та проблема покращення інвестиційного клімату.

Тема 6. Господарський комплекс України як економічна система.

Сучасна структура господарства. Первинний, вторинний, третинний, четвертинний сектори економіки. Пропорції. Галузева структура. Обсяги виробництва та ВВП. Проблеми формування єдиного господарського комплексу. Сучасний міжгалузевий баланс. Регіональні комплекси.

Розділ 2. Галузева структура господарства України.

Тема 7. Промисловий комплекс України.

Галузева структура. Проблема реструктуризації. Добувна промисловість та промисли. Обробна промисловість. Паливно-енергетичний комплекс. Металургія. Машинобудування. Хімічна промисловість. Промисловість будівельних матеріалів. Деревообробна та паперова промисловість. Легка промисловість. Харчова промисловість. Територіальна організація промислового виробництва. Тенденції та проблеми розвитку.

Тема 8. Сільське господарство та АПК.

Соціально-економічні перетворення у сільському господарстві України. Галузева структура сільськогосподарського виробництва. Рослинництво. Тваринництво. Зони сільськогосподарської спеціалізації. АПК, його складові компоненти та відповідність потребам сільськогосподарського виробництва. Тенденції і проблеми розвитку.

Тема 9. Інфраструктура.

Інфраструктура як складова економічної системи. Виробнича і соціально-економічна складова інфраструктури. Транспорт. Міжнародні транспортні коридори та участь в їх розвитку України. Зв'язок, розвиток його сучасних видів в Україні. Ринкова інфраструктура. Тенденції та проблеми розвитку.

Тема 10. Регіони України, їх потенціал та участь у територіальному поділі праці.

Регіональна економічна політика та її значення для соціально-економічного розвитку країни. Економічні райони, їх потенціал, спеціалізація та участь у територіальному поділі праці. Вільні економічні зони та зони пільгового інвестування. Концепція регіонального розвитку.

Тема 11. Економіка України у системі світогосподарських зв'язків.

Сучасний експортний потенціал України. Міжнародні економічні зв'язки, їх географічна сегментація. Товарна структура. Міжнародні послуги. Тенденції та перспективи участі України у міжнародному поділі праці та на міжнародних ринках.

Тема 12. Стратегія економічного розвитку України.

Національні інтереси України в контексті розвитку світової цивілізації. Стратегія економічного зростання. Оптимізація відтворюваних процесів ВВП. Пріоритети структурної перебудови економіки. Науково-технічний та іноваційний розвиток. Інституціональні та організаційні механізми економічного зростання. Удосконалення регіональної структури економіки.

3. Структура навчальної дисципліни

Назви розділів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	сем.	інд.	с. р.		л	п	сем.	інд.	с. р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Розділ 1. Економіко-географічне положення України та оцінка її природно-ресурсного потенціалу.												
Тема 1. Методологічні питання та методика досліджень.	6	1				5	6					6

Тема 2. Фактори виробництва. Територіальні ресурси України.	9	2	2			5	7	1				6
Тема 3. Природно-ресурсний потенціал України	9	2	2			5	7	1				6
Тема 4. Населення та трудові ресурси.	8	1		2		5	7	1				6
Тема 5. Виробничі потужності та капітал.	5	1				4	6					6
Тема 6. Господарський комплекс України як економічна система.	7	1		2		4	7	1				6
Разом за розділом 1	44	8	4	4		28	40	4				36
Розділ 2. Галузева структура господарства України												
Тема 7. Промисловий комплекс України	10	2		1		7	9	1				8
Тема 8. Сільське господарство та АПК.	8	2		1		5	7	1				6
Тема 9. Інфраструктура.	6	1				5	9	1				8
Тема 10. Регіони України, їх потенціал та участь у територіальному поділі праці.	8	1	2			5	9	1				8
Тема 11. Економіка України у системі світогосподарських зв'язків.	7	1	2			4	8					8
Тема 12. Стратегія економічного розвитку України.	7	1		2		4	8					8
Разом за розділом 2	46	8	4	4		30	50	4				46
Усього годин	90	16	8	8		58	90	8				82

4. Теми практичних і семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		пр.	сем.
1.	Територіальні ресурси України.	2	
2.	Природно-ресурсний потенціал України.	2	
3.	Населення та трудові ресурси України.		2
4.	Господарський комплекс України		2
5.	Промисловий комплекс України: розвиток і розміщення.		1

6.	Сільське господарство та АПК.		1
7.	Економіка України як єдність регіональних соціально - економічних систем	2	
8.	Зовнішньоекономічні зв'язки України	2	
9.	Стратегія економічного розвитку України.		2
	Разом	8	8

5. Завдання для самостійної роботи

№ з/п	Види, зміст самостійної роботи	Кількість годин
1.	Методологічні питання та методика досліджень. Самостійне опрацювання інформації за темами: Зміст економічної суті доіндустріальної, індустріальної, постіндустріальної стадій розвитку національних економік.	5
2.	Фактори виробництва (економічні ресурси суспільства) Підготовка до семінарського заняття для визначення та характеристики і аналізу основних економічних ресурсів України. Ознайомлення з різними обґрунтованими точками зору провідних вітчизняних та іноземних економістів-аналітиків, представників міжнародних організацій, політичних діячів. Формування особистої обґрунтованої точки зору щодо факторів виробництва в Україні.	5
3.	Природно-ресурсний потенціал Підготовка до практичного заняття для ознайомлення з механізмом визначення геополітичного та економіко-географічного положення країни, схеми компонентної структури ПРП, визначення рівня забезпечення регіонів України сукупним ресурсним потенціалом і ПРП.	5
4.	Населення та трудові ресурси. Підготовка до практичного заняття для визначення та характеристики і аналізу чисельності та особливостей розселення населення України, статеві-вікової піраміди населення України.	5
5.	Виробничі потужності та капітал. Підготовка до семінарського заняття для визначення та характеристики і аналізу чисельності та особливостей розселення населення України, статеві-вікової піраміди населення України.	4
6.	Господарство України як економічна система. Самостійне опрацювання інформації за темами: Характеристика особливостей історико-географічного розвитку господарства України та його сучасні провідні галузі. Структура ВВП України за основними складовими економіки, які його створюють.	4
7.	Промисловість. Підготовка до практичного заняття для визначення та характеристики і аналізу динаміки виробництва продукції промисловості у розрізі її основних галузей.	7
8.	Сільське господарство та АПК. Підготовка до практичного заняття для визначення та характеристики і аналізу динаміки виробництва продукції АПК у розрізі її основних підгалузей.	5
9.	Інфраструктура. Підготовка до семінарського заняття для визначення та характеристики і аналізу ринкової інфраструктури України.	5

10.	Регіони України, їх потенціал та участь у територіальному поділі праці. Підготовка до семінарського заняття для визначення та характеристики і аналізу особливостей розвитку регіонів України.	5
11.	Економіка України у системі світогосподарських зв'язків. Самостійне опрацювання інформації за темами: Особливості зовнішньоекономічної діяльності України в складі колишнього Союзу. Особливості розвитку зовнішньоекономічних зв'язків з кінця 80-х і на протязі 90-х років. Значення участі України у регіональному співробітництві. Збір фактичних матеріалів та опрацювання тематичних наукових статей	4
12.	Стратегія економічного розвитку. Ознайомлення з різними обґрунтованими точками зору провідних вітчизняних та іноземних економістів-аналітиків, представників міжнародних організацій, політичних діячів. Формування особистої обґрунтованої точки зору щодо проблем, шляхів їх подолання, визначення перспектив економічного розвитку України.	4
Разом		58

6. Методи контролю

При вивченні дисципліни «Економіка України» застосовуються наступні методи контролю: усний, письмовий та тестовий. Контроль з дисципліни складається з поточного контролю, який проводиться у формі усного опитування або письмового експрес-контролю на практичних заняттях та лекціях, у формі виступів студентів при обговоренні питань на семінарських заняттях, у формі тестування, тощо. Результати поточного контролю (поточна успішність) є основною інформацією для визначення балів, при визначенні підсумкової екзаменаційної оцінки з дисципліни.

Засвоєння тем (поточний контроль) контролюється на семінарських та практичних заняттях відповідно до конкретних цілей, засвоєння змістових розділів (проміжний контроль) – на практичних та семінарських підсумкових заняттях та/або виконанням практичних робіт.

Застосовуються такі засоби діагностики рівня підготовки студентів:

- тестові завдання;
- розв'язування задач;
- виконання творчих завдань.

Поточний контроль є складовою системи організації навчального процесу. Завданням контролю є оцінювання знань, умінь та практичних навичок студентів, набутих під час засвоєння окремого розділу дисципліни. Кожен окремий розділ включає семінарські та практичні заняття, завдання для самостійної роботи, письмові контрольні роботи тощо.

Підсумковий семестровий контроль здійснюється під час проведення екзамену в 2 семестрі. Загальна кількість балів за успішне виконання екзаменаційних завдань – 40 (для студентів денної форми навчання).

7. Схема нарахування балів

Поточний контроль та самостійна робота												Екзамен	Сума
Розділ 1						Розділ 2						40	100
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	T11	T12		
60													

T1, T2 ... T12 – теми розділів.

Поточний контроль: - 60 балів

– 30 балів (з них: активна робота на семінарських заняттях - 10 балів; робота на практичних заняттях - 10 балів, поточна контрольна робота №1 - 10 балів)

– 30 балів (з них: активна робота на семінарських заняттях - 10 балів; робота на практичних заняттях - 10 балів, поточна контрольна робота №2 - 10 балів)

Підсумковий контроль (екзамен) – 40 балів

Час виконання – 60-90 хвилин

Тести – 40 балів (20 тестових завдань x 2 бали)

За результатами поточного та підсумкового контролю студент може набрати від 0 до 100 балів включно.

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності протягом семестру	Оцінка	
	для чотирирівневої шкали оцінювання	для дворівневої шкали оцінювання
90 – 100	відмінно	зараховано
70-89	добре	
50-69	задовільно	
1-49	незадовільно	не зараховано

8. Рекомендована література

Основна література

1. Голіков А.П. Економіка України: навч. посіб. / А.П. Голіков, Н.А. Казакова, О.А. Шуба. – К.: Знання, 2009. – 286 с.
2. Національна економіка: навч. посіб. / кол. авт.: Л. С. Шевченко, О. А. Гриценко, Т. М. Камінська та ін. за заг. ред. Л.С. Шевченко. – Х.: Нац. ун-т «Юрид. акад. України», 2011. – 182 с.
3. Національна економіка: навч. посіб.: / За заг. ред. Носової О. В. – К.: Центр учбової літератури, 2013. – 512 с.
4. Регіональна економіка [Текст] : навч. посіб. / І. В. Тараненко, О. В. Дашевська, С. С. Яременко [та ін.] ; за заг. ред. І. В. Тараненко ; Дніпропетр. ун-т ім. Альфреда Нобеля. - К. : Кондор, 2013. - 302 с.
5. Школа І.М., Бабінська І.В. Економіка України в умовах глобалізації. - Чернівці: Книги – ХХІ, 2010. – 528 с.

Допоміжна література:

1. Голіков А.П., Черномаз П.О., Казакова Н.А. Словник-довідник суспільно-географічних термінів. - Харьков: ХНУ, 2000. - 47с.
2. Голиков А.П. Стратегия регионального развития. Учебное пособие. - Харьков: ХНУ, 2001. - 40 с.
3. Дорогунцов С.І., Олійник Я.Б., Степаненко А.В. Теорії розміщення продуктивних сил і регіональної економіки. - К.: "Стефед - 2", 2001. - 144.
4. Єпіфанов А.О., Сало І.В. Регіональна економіка. - К.: Накова думка, 2000. - 344 с.
5. Луцишин П.В., Клімонт Д., Луцишин Н.П. Територіальна організація суспільства (основи теорії): Навч. Посібник. - Луцьк: "Вежа", 2001. - 334 с.

6. Міжнародні економічні відносини : підручник / за ред. А. П. Голікова, О. А. Довгаль. – Х. : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2015. – 464 с. Світова економіка : підручник / за ред. А. П. Голікова, О. А. Довгаль. – Х. : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2015. – 268 с.
7. Національна економіка: навч. посібник / за заг. ред. В. П. Решетило; Харк. нац. акад. міськ. госп-ва. – Х.: ХНАМГ, 2009. – 386 с.
8. Паламарчук М.М., Паламарчук О.М. Економічна і соціальна географія України з основами теорії: - К.: Знання, 1998. - 416 с.
9. Топчієв О.Г. Основи суспільної географії: Навчальний посібник. - Одеса: Астропринт, 2001. - 560 с.
10. Україна і світове господарство: взаємодія на межі тисячоліть /А.С.Філіпенко, В.С.Будкін, А.С. Гальчинський та ін. - К.: Либідь, 2002. - 470 с.

9. Посилання на інформаційні ресурси в Інтернеті

1. Офіційний сайт НБУ [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: www.bank.gov.ua
2. Офіційний сайт Державної митної служби України [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: www.customs.gov.ua
3. Офіційний сайт Міністерства економічного розвитку і торгівлі України [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: www.me.gov.ua
4. Офіційний сайт МЗС України [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: www.mfa.gov.ua
5. Офіційний сайт Міністерства фінансів України [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: www.minfin.gov.ua
6. Офіційний сайт ВР України [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: www.rada.gov.ua
7. Офіційний сайт Державного комітету статистики України [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: www.ukrstat.gov.ua